

Ermenistan, Rusya'ya Karşı Çıkıyor

Haber:

Şanghay İşbirliği Örgütü toplantısına katılmak üzere Bişkek'e gelen Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Ermenistan Başbakanı Nikol Paşinyan ile bir görüşme gerçekleştirdi. Taraflar, Ermenistan'ın Avrupa Birliği'ne katılma niyetini ve bu kararın Rusya ile ilişkileri üzerindeki etkisini ele aldılar.

Konuşması sırasında Putin, Erivan'ı bir kez daha Avrupa Birliği'ne katılmasının Avrasya Ekonomik Birliği ile iş birliğinde zorluklara yol açacağı konusunda uyardı. Ancak Paşinyan, bu konuda referandum düzenlenmesi meselesinin henüz olgunlaşmadığını ve nihai bir karar vermek için zamanın da geleceğini söyledi. Paşinyan şöyle dedi: "Şu anda buna ihtiyacımız yok; çünkü mevcut durumda elimizde bir alternatif yok. Aslında henüz bir alternatif oluşmadı. Eğer oluşursa, o zaman referandum yoluyla olsun ya da olmasın elbette bir seçim yapacağız."

Görüşme öncesinde Putin, gazetecilerle yaptığı konuşmada Ermenistan meselesinin Karabağ sorunu nedeniyle başladığına işaret etti. Ayrıca Ermenistan'ın Gümrü'deki Rus askeri üssüne ihtiyacı yoksa, Rusya'nın yarın buradan çekilmeye hazır olduğu eklemesinde de bulundu.

Yorum:

Dağlık Karabağ meselesi, Ermenistan ile Azerbaycan arasındaki temel sorunu oluşturmaktadır. Tarih boyunca bu bölgede Ermeniler ve Azeriler yaşamış ve bölge Osmanlı Hilafet toprakları içinde yer almıştır. 1991'de Sovyetler Birliği'nin çöküşünün ardından yerel çatışmalar tırmanmış ve 1992 ile 1994 yılları arasında geniş çaplı bir savaşa dönüşmüştür.

2020 yılında savaş yeniden patlak vermiş ve bölgede stratejik nüfuza sahip olan Rusya, resmen arabulucu ve Ermenistan'ın güvenliğinin garantörü sıfatıyla geçici bir anlaşmaya varmayı başarmıştır. Ancak Türkiye'nin doğrudan Azerbaycan'ın yanında müdahil olması ve Amerika'nın desteği, siyasi haritayı değiştirmiştir. Bunun sonucunda Ermeniler, 2023 yılında bir gün süren savaş sırasında, Rusya'nın yardımıyla işgal ettikleri bölgeden çekilmek zorunda kalmışlardır. Bunun ardından Ermenistan, Kolektif Güvenlik Antlaşması Örgütü'nün tüm yapılarıyla iş birliğini durdurmuştur.

2025 yılının Ocak ayında, Ermenistan'da, Avrupa Birliği'ne katılım sürecinin başlatılmasına ilişkin bir yasa kabul edildi. 8 Ağustos 2025 tarihinde, Ermenistan Başbakanı Nikol Paşinyan ve Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev, Washington'daki Beyaz Saray'da ABD Başkanı Trump'ın huzurunda, Azerbaycan ile Ermenistan arasında barışı ve uluslararası ilişkileri tesis etmeye yönelik bir anlaşma imzaladılar. Bunun ardından Ermenistan, Amerika ve üçüncü taraflarla iş birliği içinde, toprakları üzerinde (eski adıyla Zengezur Koridoru) karşılıklı olarak bir anlaşmaya varılan Trump Uluslararası Yolu'nun inşa edilmesine ilişkin bir karara vardı. Böylece Amerika, 32 kilometre uzunluğundaki

bir yolu 100 yıllığına kiralamayı başardı. Bunun sonucunda Azerbaycan'daki nüfuzunu güçlendirdi ve Rusya'nın Ermenistan üzerindeki nüfuzunu ortadan kaldırmaya yönelik bir adım attı.

Azerbaycan açısından Zengezur Koridoru, Ermenistan toprakları üzerinden Nahçıvan ile doğrudan ulaşım bağlantısı sağlayan bir güzergâhı temsil etmektedir. Amerika açısından ise Trump'ın uluslararası yol projesi, sadece bir yol inşa etmekle sınırlı kalmayacak, aksine ulaşım, enerji, dijital iletişim ve diğer alanları kapsayan geniş bir altyapı sistemini de içerecektir. Bu proje Hazar Denizi'ni aşan transit taşımacılık güzergâhına bağlanırsa, önemi yalnızca Ermenistan ve Azerbaycan'la sınırlı kalmayacaktır. Bu durumda Orta Asya, Hazar Denizi, Azerbaycan, Ermenistan, Türkiye ve Avrupa boyunca uzanan bir taşımacılık zinciri de oluşacaktır.

Böylece Ermenistan, bu güzergâhın yalnızca son noktası olmayabilir, aksine Avrasya'nın yeni ulaşım yapısında önemli bir düğüme dönüşebilir. Eğer Ermenistan, Batı ile alternatif güzergâhlar, yatırımlar ve altyapı bağlantıları elde etmeye başlarsa, onun Rus kanallarına olan bağımlılığı keskin bir şekilde azalacaktır. Dolayısıyla Ermenistan, Rusya ile ilişkilerini kesmeye çalışmıyor; aksine daha önce vazgeçilmez olan Rusya'nın rolünü kademeli olarak azaltmaya çalışıyor.

Rusya ise şu anda Ermenistan'ın ABD ile ilişkilerini güçlendirmeye devam etmesini engelleyecek bir konumda değildir; bu nedenle Ermenistan'a sadece uyarılar yöneltmekle yetinmektedir. Ayrıca Rusya, şu anda Ukrayna'daki savaşla meşguldür ki bu, yenilgiye uğramak istemediği hayati bir savaştır. Eğer bu savaşı kaybederse her şeyini kaybedeceğinin, ancak kazanırsa nüfuzunu kaybettiği bölgelerde yeniden tesis edebileceğinin farkındadır.

Buna ek olarak Amerika'nın Ermenistan'daki ekonomik nüfuzunun artması, İran üzerinden geçen alternatif güzergâhların önemini azaltmaktadır. Bu nedenle bu mesele İran açısından stratejik önem taşımaktadır. Aynı zamanda İran, Ermenistan ile kara sınırına sahip olmasından dolayı Kafkasya'ya yönelik alternatif güzergâhlarını korumakla ilgilenmektedir.

Buna göre Trump Uluslararası Yolu projesi Hazar Denizi'ni aşan Orta Koridor ile birleştirilir ve yeni lojistik projeler ortaya çıkarsa, bölgede geniş kapsamlı bir Amerikan stratejisi ortaya çıkacaktır. Ermenistan ise transit ülke olarak konumunu güçlendirecek, Azerbaycan Nahçıvan ile bağlarını kuvvetlendirecek ve Hazar Denizi bölgesinde önemli bir ulaşım merkezi olarak rolü pekişecektir. Türkiye Kafkasya ve Orta Asya ile bağlarını genişletecek, Orta Asya ülkeleri Avrupa pazarına ulaşmak için ek bir ulaşım güzergâhına sahip olacak, Avrupa ticaret için başka bir alternatif güzergâha kavuşacak ve Çin de mallarını taşımak için ek bir güzergâha sahip olacaktır.

Bu koşullar altında, temel stratejik nüfuzunu kaybedecek olan tek taraf Rusya olacaktır. Bu nedenle Putin, Ermenistan'dan referandum düzenlemesini talep etmekte ve mevcut ekonomik nüfuzunu onun üzerinde bir baskı aracı olarak kullanmaya çalışmaktadır.

Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan

Akil İshakov